

Halvparten av kvinnene er i jobb

Norske kvinner er i verdenstoppen når det gjelder deltakelse i arbeidslivet. For familieinnvandrede kvinner er andelen sysselsatte i gjennomsnitt 16 prosentpoeng lavere. Familieinnvandrede kvinner er en sammensatt gruppe, og sannsynligheten for å være i jobb avhenger av botid og landbakgrunn. Kvinner som innvandrer for å etablere familie med en person uten innvandrerbakgrunn, har nesten dobbelt så stor sjanse for å være sysselsatt, sammenliknet med kvinner som er familiegjenforent til en flyktning.

Kristian Rose Tronstad

Familieinnvandring

Familiegjenforening er gjenforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto før referansepersonen ble bosatt i Norge.

Familieetablering forstås som nytt ekteskap eller annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer.

Artikkelen bygger på Rapporter 23/2010, Statistisk sentralbyrå, *Familieinnvandring, kjønn og sysselsetting*, som ble publisert i mai 2010 (Aalandslid og Tronstad 2010).

Kristian Rose Tronstad er statsviter og forsker ved FAFO – Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning. (kristian.tronstad@fafo.no)

I Norge har familieinnvandring (se tekstboks) økt jevnt de siste 20 årene, og ser vi hele perioden under ett, utgjør familieinnvandring 40 prosent av innvandringen fra land utenom Norden (Aalandslid og Tronstad 2010). I Sverige utgjorde familieinnvandringen 50 prosent av all innvandring fra land utenom Norden i 2008, og andelen er økende (Johansson 2009). Danmark skiller seg fra Sverige og Norge på dette området ved at familieinnvandringen er på sterk retur. I løpet av få år er familieinnvandringen redusert fra 35 prosent til 15 prosent av årlig innvandring (Danmarks Statistikk). Nedgangen i Danmark må sees i sammenheng med den restriktive innvandringspolitikken som er ført der siden 2001.

Familieinnvandring utgjør mer en 40 prosent av all innvandring til OECD-land. Til sammenlikning utgjør arbeidsinnvandringen om lag 15 prosent. Til USA er hele 70 prosent av innvandringen familierelatert (OECD 2008).

Menn arbeidsinnvandrer – kvinner familieinnvandrer

Familieinnvandring utgjør en stor del av innvandringen til mange land, derfor er det overraskende hvor lite oppmerksomhet denne gruppen av innvandrere får, sammenliknet med for eksempel arbeidsinnvandrere og asylsøkere. En av grunnene til dette er trolig at de fleste familieinnvandrere er kvinner, og at de i internasjonal migrasjon i mindre grad enn menn flytter som arbeidsinnvandrere (Zlotnik 1995:230).

Det at tre av fire familieinnvandrere er kvinner, opprettholder et tradisjonelt bilde av at mannen tar beslutningen om å migrere, mens innvandrerkvinnen er en som «følger med på lasset» (Lee 1966, Carling 2005). Selv om de fleste innvandrerkvinner kommer for å gjenforenes med familie eller etablere ny familie i Norge, er det betydelig «arbeidsinnvandring» også blant disse, i den forstand at mange av dem deltar i det norske arbeidsmarkedet.

Familieinnvandrede kvinner – hvem er de?

Familieinnvandrede kvinner er, som andre kvinner, svært forskjellige. Vi finner kvinnelige tyske leger i Østerdalen, den amerikanske oljefruen i Stavanger, den hjemmeværende pakistanske kusina i Oslo og den somaliske hjelpepleieren i Telemark. Det eneste disse familieinnvandrede kvinnene har til felles, er at de har innvandret til Norge, og at deres bosetting har vært relatert til familie.

Vi skiller her mellom familieinnvandring som er knyttet til *gjenforening* med familie hvor relasjonen oppsto forut for innvandring, eller *etablering* av en ny familierelasjon. Videre ser vi på *hvem* de familieinnvandrede kvinnene inn-

vandrer til. Denne personen omtales videre som referanseperson. Basert på disse kjennetegnene vil vi analysere fem ulike grupper av familieinnvandrede kvinner med ikke-nordisk bakgrunn og deres tilknytning til arbeidsmarkedet (se tekstboks).

Flest fra Polen

I perioden 1990-2008 har det kommet flest familieinnvandrere kvinner fra Polen, etterfulgt av Thailand og Irak. Mens familieinnvandrerne fra Polen i hovedsak har vært kvinner og barn som har blitt gjenforent med sine ekte-menn, har familieinnvandringen fra Thailand, Russland og Filippinene vært dominert av kvinner som gifter seg med menn uten innvandrerbakgrunn.

Familiegjenforening er mest vanlig

Fra Irak og Somalia kommer kvinner i hovedsak som familieinnvandrere til tidligere asylsøkere, mens fra Pakistan og Tyrkia er det familieinnvandring til arbeidsinnvandrere som kom på 1970-tallet, og deres etterkommere. Blant de ti største ikke-nordiske familieinnvandringslandene er det bare to EU-land: Polen og Tyskland. (Aalandslid og Tronstad 2010, Henriksen 2010b).

Siden 1990 har det vært en kraftig økning i antall familieinnvandrede kvinner som har kommet til Norge fra land utenfor Norden (se figur 1). Siden EU-utvidelsen i 2004 har familiegjenforening blitt en viktigere innvandringsgrunn enn familieetablering. Dette skyldes i all hovedsak polske kvinner som gjenforenes med arbeidsinnvandrede menn fra Polen. Nesten alle former for familieinnvandring har økt i perioden, men familiegjenforening til flyktninger har sunket siden toppen omkring årtusenskiftet.

Familieetablering mellom en innvandet kvinne og en norskfødt mann med innvandrerforeldre utgjør en liten gruppe av den samlede familieinnvandringen. Eksempler på dette er en mann oppvokst i Norge med pakistanske foreldre som gifter seg med en kvinne oppvokst i Pakistan. At slike ekteskap fortsatt utgjør en liten del av den totale familieinnvandringen, henger sammen med at norskfødte med innvandrerforeldre fremdeles er en ung gruppe hvor de fleste er under 18 år. Samtidig øker alderen for å gifte seg blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan, Tyrkia og India (Henriksen 2010a).

Mange kvinner er i jobb

I 2008 var om lag 75 prosent av mennene og 69 prosent av kvinnene i aldersgruppen 15-74 år aktive i arbeidslivet her til lands. Norge er med dette et av landene i verden med høyest yrkesdeltakelse, og særlig er den kvinnelige yrkesdeltakelsen høy (OECD 2008). I absolutte tall utgjorde antallet yrkesaktive mer enn 2,5 millioner sysselsatte.

Familiegjenforente kvinner

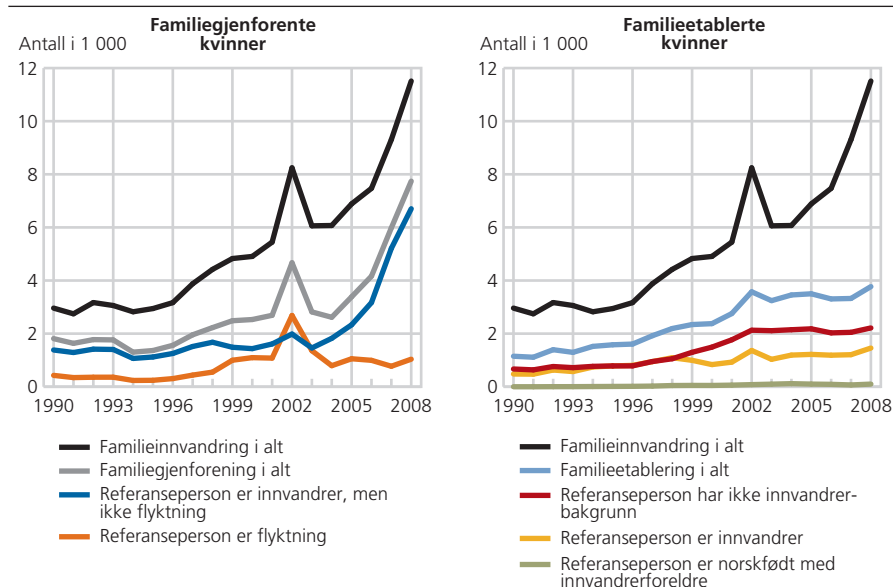
- referanseperson er innvanderer, men ikke flyktning
- referanseperson er flyktning

Familieetablerte kvinner

- referanseperson har ikke innvandrerbakgrunn
- referanseperson er innvanderer
- referanseperson er norskfødt med innvandrerforeldre

Figur 1. Ikke-nordiske familieinnvandrede kvinner, etter innvandringsår og relasjon til referanseperson. 1990-2008¹. Antall

¹ Data er basert på tillatelser innvilget av UDI. I 2002 behandlet UDI svært mange søknader for å redusere restanse på ubehandlede søknader. Toppen i familieinnvandring i 2002 er dermed «kunstig» høy. Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I 2008 utgjorde innvandrere i underkant av 250 000 sysselsatte, eller om lag ti prosent av arbeidsstyrken. Som andel av befolkningen i arbeidsdyktig alder er andelen sysselsatte likevel betydelig lavere blant innvandrere, og kjønnsforskjellen er større. Blant innvandrere er henholdsvis 69 prosent menn og 59 prosent kvinner sysselsatt.

I 2008 var i overkant av 150 000 av de ikke-nordiske innvandrerne sysselsatt, men som vi ser av tabell 1, varierer andelen med kjønn og innvandringsgrunn. Blant arbeidsinnvandrede kvinner er sysselsettingen hele 84 prosent, mens den for familieinnvandrede kvinner er om lag 30 prosentpoeng lavere, 53 prosent. Lavest yrkesdeltakelse har kvinner med flyktningbakgrunn, 49 prosent. Tabellen viser andel sysselsatte i aldersgruppen 15-74 år. Det er verdt å merke seg at det er relativt få eldre blant innvandrere og flere i arbeidsdyktig alder enn i befolkningen ellers. Differansen mellom de ulike innvandrergруппene og befolkningen ellers ville trolig vært enda litt større dersom aldersdefinisjonen hadde vært smalere.

Flest sysselsatte kvinner fra Filippinene ...

Blant de mer en 37 000 sysselsatte familieinnvandrede kvinnene har flest bakgrunn fra Thailand, Russland, Polen og Filippinene. De fire landgruppene utgjør i underkant av 13 000 sysselsatte, eller en tredjedel av alle familieinnvandrede kvinner i jobb.

Høyest andel sysselsatte har de med bakgrunn fra Filippinene, hvorav 70 prosent i alderen 15-74 år er i jobb. Dette er på nivå med kvinner i Norge uten innvandrerbakgrunn. Blant familieinnvandrede kvinner fra Polen er det bare 52 prosent som er sysselsatt. En årsak til den relativt lave yrkesdeltakelsen blant polske kvinner kan være at mange jobber som hushjelper og dermed ikke registreres som verken ansatt eller som selvstendig næringsdrivende (Friberg og Tyldum 2007). En annen årsak er kort botid. De fleste polske kvinnene har kommet i løpet av de siste to-tre årene, og det kan forventes at andelen sysselsatte vil øke med lengre botid.

... færrest fra Pakistan

Blant familieinnvandrede kvinner med pakistansk bakgrunn er 31 prosent sysselsatte (se tabell 2). Med tanke på at mange med pakistansk bakgrunn har

Tabell 1. Sysselsatte, etter innvandrerkategori, innvandringsgrunn og kjønn. 15-74 år. 4. kvartal 2008. Absolutte tall og prosent

	Absolutte tall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Hele befolkningen	2 525 000	1 334 441	1 190 559	72	75	69
Innvandrere i alt	241 036	134 964	106 072	64	69	59
Herav ikke-nordiske innvandrere (innvandet 1990-2008)	155 771	88 333	67 438	63	69	56
Arbeidsinnvandrere	53 786	42 535	11 251	81	81	84
Familieinnvandrere	56 483	19 225	37 258	57	65	53
Flyktninger	36 473	23 351	13 122	55	60	49
Utdanning	9 029	3 222	5 807	55	59	53

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2. Sysselsatte familieinnvandrede kvinner, etter landbakgrunn. 15-74 år. 4. kvartal 2008. Antall og prosent

Landbakgrunn	Antall sysselsatte	Andel sysselsatte
I alt	37 258	53
Thailand	4 583	65
Russland	2 928	64
Polen	2 873	52
Filippinene	2 548	70
Tyrkia	1 043	46
Pakistan	1 042	31
Irak	1 418	35
Vietnam	1 514	61
Tyskland	1 459	66
Sri Lanka	1 416	58

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

bodd lenge i Norge, er deres yrkesdeltakelse svært lav sammenliknet med andre innvandrerkvinner. Noe av årsaken kan være at pakistanske innvandrere har en mer tradisjonell arbeidsdeling i husholdningen. De har lav utdanning, og få har yrkeserfaring fra hjemlandet. Mange oppgir at de behersker norsk dårlig (Kavli og Nadim 2009, Henriksen 2010a).

Sammenlikner vi sysselsettingen i Pakistan og i Norge, finner vi at andelen sysselsatte kvinner i Pakistan er om lag 15 prosent og dermed betydelig lavere enn for kvinner i Norge med pakistansk bakgrunn (Federal Bureau of Statistics 2008). Det kan være utfordrende å sammenlikne sysselsettingsandeler mellom ulike land med ulike arbeidsmarkeder, velferdsordninger og datagrunnlag. Sysselsettingstallene for kvinner i Pakistan indikerer likevel at den lave sysselsettingsandelen blant pakistanske kvinner ikke er et særnorsk fenomen.

Yrkesdeltakelsen blant familieinnvandrede tyrkiske kvinner i Norge er noe høyere (46 prosent) enn for de pakistanske. Kvinner med tyrkisk bakgrunn har, som mange av kvinnene med pakistansk bakgrunn, bodd lenge i Norge. Et annet fellestrekk er deres lave utdanning og dårlige norskkunnskaper. Om lag en av fem snakker dårlig / svært dårlig norsk (Henriksen 2010a). Sysselsettingen blant tyrkiske kvinner i Tyrkia er lavere enn for tyrkiske kvinner i Norge (ILO 2008).

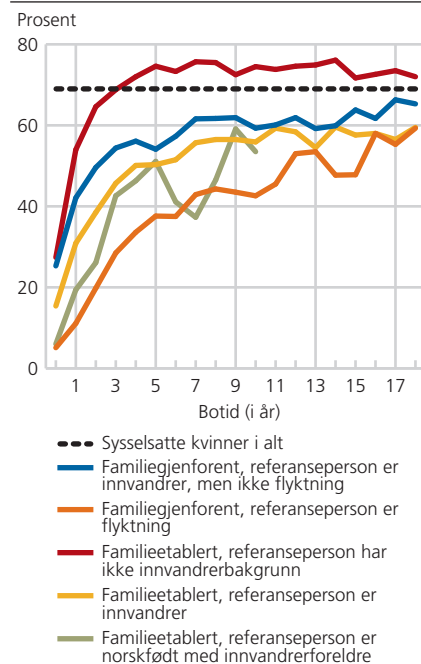
Familieinnvandrede kvinner fra Irak har også lav yrkesdeltakelse. Mange av de irakiske kvinnene har kommet i løpet av de siste fem-ti årene og er gjenforent til irakere med flyktningbakgrunn. Innvandrere med flyktningbakgrunn har den svakeste tilknytningen til arbeidslivet, og de som gjenforenes til en med flyktningbakgrunn, har trolig enda dårligere forutsetninger for å lykkes i arbeidslivet. Forutsetningene for irakiske familieinnvandrere er dermed annerledes enn for dem med pakistansk og tyrkisk bakgrunn.

Botid har stor betydning

I tillegg til innvandringsgrunn og landbakgrunn er botid også en viktig variabel for å forstå variasjon i yrkesdeltakelse. Figur 2 illustrerer andel sysselsatte 4. kvartal 2008 blant ikke-nordiske familieinnvandrede kvinner, etter botid og relasjon til referanseperson. Den stiplede linjen markerer sysselsettingsnivået for alle kvinner i Norge. For de fem ulike gruppene av familieinnvandrede kvinner ser vi at sysselsettingen er lav for alle nyankommende med under ett års botid. Det skjer imidlertid svært mye i yrkesdeltakelsen for alle de fem gruppene i løpet av de fem første årene etter bosetting.

For de kvinnene som har etablert familie med en referanseperson uten innvandrerbakgrunn, stiger andelen sysselsatte fra 27 til 75 prosent i løpet av de første fem årene de er bosatt (se figur 2). Også for de andre fire gruppene av familieinnvandrede kvinner øker sysselsettingsandelen sterkt de første fem årene. Men selv etter lang botid (15 år og lengre) er det ingen av dem som når opp til sysselsettingsnivået for kvinner i resten av befolkningen.

Figur 2. Andel sysselsatte ikke-nordiske familieinnvandrede kvinner, etter botid og relasjon til referanseperson. 15-74 år. 4. kvartal 2008. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Logistisk regresjon

Logistisk regresjon er en multivariat analysemetode som benyttes for å studere den unike effekten av flere forklaringsvariabler på en avhengig variabel. Metoden er velegnet når den avhengige variabelen er dikotom, altså har to uavhengige verdier, og vi har flere mulige årsaksvariabler. I denne analysen ser vi på hvorvidt personene er tilknyttet arbeidslivet eller ikke ut fra alder, landbakgrunn, innvandringsgrunn og botid. For mer om logistisk regresjon, se for eksempel Ringdal (2001).

Tabell 3. **Logistisk regresjon, sannsynlighet for å være sysselsatt blant ikke-nordiske kvinner, familieinnvandret i perioden 1990-2008. 15-74 år. 4. kvartal 2008. Odds ratio**

Effekt	Punktestimat	95 prosent Wald	Konfidensintervall
Alder.			
Referansekategori: 15-24 år			
25-39 år	1,390	1,324	1,459
40-54 år	1,304	1,234	1,378
55-66 år	0,436	0,396	0,48
67-74 år	0,041	0,029	0,057
Landbakgrunn.			
Referansekategori: Somalia			
Polen	5,398	4,761	6,121
Thailand	4,701	4,152	5,323
Irak	1,945	1,726	2,192
Pakistan	1,288	1,127	1,47
Russland	5,205	4,577	5,918
USA	3,550	3,003	4,196
Tyskland	9,605	8,299	11,117
Tyrkia	2,392	2,088	2,741
Filippinene	5,638	4,928	6,451
Norden	6,904	3,651	13,056
Vest-Europa	4,359	3,795	5,007
EU10	5,833	5,103	6,668
Øst-Europa ellers	4,848	4,276	5,498
Nord-Amerika og Oseania	3,976	3,157	5,007
Sør- og Mellom-Amerika	4,254	3,745	4,832
Asia (utenom)	3,622	3,245	4,042
Afrika (utenom)	3,287	2,914	3,706
Innvandringsgrunn.			
Referansekategori: Familie-gjenforent – referanseperson er flyktning			
Familieetablert – referanseperson er norskfødt med innvandrerforeldre	1,366	1,158	1,611
Familieetablert – referanseperson har ikke innvandrerbakgrunn	1,941	1,810	2,082
Familieetablert – referanseperson er innvandrer	1,121	1,054	1,193
Familiegjenforent – referanseperson er innvandrer, men ikke flyktning	1,22	1,142	1,304
Botid.			
Referansekategori: under 2 år			
3-5 år	2,723	2,594	2,858
6-9 år	3,433	3,273	3,602
<10 år	4,213	4,018	4,417

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Den minste gruppen er innvandrede kvinner som har etablert familie med en norskfødt med innvandrerforeldre. I denne gruppen er referansepersonene som regel unge, og vi kan ikke si noe sikkert om de få som har mer enn ti år botid.

En årsak til at sysselsettingen er lav for familieinnvandrede kvinner de første årene etter innvandring, er trolig at mange har utsatt graviditet og familieliv til de er blitt gjenforent eller etablert med ny familie. I mange landgrupper er det vanlig å få barn i yngre alder – og å få flere barn (Lapppegård 2000, Hurlen Foss 2006). Selv om utgangspunktet og årsaken til innvandring for alle disse kvinnene er relatert til familie, så ønsker mange av dem likevel å ha jobb (Nadim og Tveit 2009). Yrkesdeltakelsen er lav umiddelbart etter innvandring, men med økende botid kommer mange seg likevel i jobb.

Hvilken faktor påvirker mest sjansen for å være i jobb?

Vi kan ved hjelp av en såkalt logistisk regresjon (se tekstboks) kontrollere for om landbakgrunn, ulike familieinnvandringsgrunner, botid, alder og relasjon til referanseperson henger sammen med hvorvidt familieinnvandrede kvinner er aktive på arbeidsmarkedet.

Vi ser at landbakgrunn har størst betydning (se tabell 3). Sammenlikner vi sannsynligheten for at en familieinnvandret somalisk kvinne er i jobb i forhold til kvinner fra andre land, finner vi at kvinner fra Tyskland, Polen, Thailand, Filippinene, Russland og EU10 har mellom fem og ti ganger så stor sjanse for å være sysselsatt. En pakistansk kvinne i Norge har bare litt større sannsynlighet for å være sysselsatt enn en somalisk kvinne. Et interessant funn er at familieinnvandrede kvinner med afrikansk bakgrunn (utenom somalisk) har mer enn tre ganger så stor sannsynlighet

for å være i jobb sammenliknet med somaliske kvinner når vi kontrollerer for alder, botid og innvandringsgrunn.

Kvinner som innvandrer for å etablere familie med en person uten innvandrerbakgrunn, har nesten dobbelt så stor sjanse for å være sysselsatt sammenliknet med kvinner som er familiegjenforent til en flyktning. For kvinner som er familiegjenforente til en innvandrer som *ikke* er flyktning, er sannsynligheten for å være i jobb høyere enn for de kvinnene som er gjenforent med en flyktning. Også kvinner som er familieinnvandet for å etablere familie til en norskfødt med innvandrerforeldre, har høyere sannsynlighet for å være i jobb enn de gjenforente til en med flyktningbakgrunn. Dette er ikke så overraskende funn, men forskjellen i jobbsannsynlighet opprettholdes når vi inkluderer alder, botid eller landsbakgrunn i analysen.

Norge har de siste årene hatt rekordhøy innvandring. Det innebærer at gruppen av innvandrere vi analyserer fra et år til et annet forandrer seg mye avhengig av hvorfra og hvorfor innvandrerne kommer. Botid er en viktig faktor for å forstå deltakelse i arbeidslivet. For de nyankommende er yrkesfrekvensen lav, men med økende botid kommer stadig flere i arbeid. Sammenhengen mellom yrkesdeltakelse og botid bekreftes når vi kontrollerer for landbakgrunn, innvandringsgrunn og alder.

En stille revolusjon

Mens mange land sliter med høy statsgjeld og verden er full av dårlige nyheter skjer det en stille revolusjon. Kvinner er i ferd å bli en majoritet blant de sysselsatte i en rekke land. Siden tusenårsskiftet har for eksempel seks av åtte millioner nye jobber i EU-området blitt besatt av kvinner (The Economist 2009). I 1972 var fire av ti kvinner i Norge sysselsatt, i dag er andelen nær syv av ti. Kvinner utgjør nær halvparten av alle som er i jobb i Norge, og andelen er økende. Med en aldrende befolkning vil alle samfunn måtte utnytte den kvinnelige arbeidskraften bedre, også den innvandrede.

Familieinnvandrede kvinner i Norge har varierende, men lavere, yrkesdeltakelse enn gjennomsnittet for norske kvinner. For enkelte grupper er likevel sysselsettingen høyere enn blant medsøstre i landene de har utvandret fra. Dette indikerer at det skjer en tilnærming i yrkesdeltakelse, ikke bare med økende botid i Norge, men også over landegrensler. For mange familieinnvandrede kvinner vil deltakelse i arbeidslivet, som for andre norske kvinner, innebære kontroll over egne økonomiske ressurser og eget liv.

Referanser

Carling, J. (2005): *Gender dimensions of international migration*, Global Migration Perspectives, no. 35, Global Commission on International Migration.

Danmarks Statistik (2010): *Indvandreres ind- og udvandring efter bevægelse, køn, opholdsgrundlag og statsborgerskab*, Danmarks Statistik, Statistikkbanken (lastet 31.3.2010).

Federal Bureau of Statistics (2008): *Labour Force Survey 2007 – 2008*, Government of Pakistan Statistics Division, Federal Bureau of Statistics, December, 2008.

Friberg, J.H. og G. Tyldum (2007): *Polonia i Oslo, En studie av arbeids- og levekår blant polakker i hovedstadsområdet*, Fafo-rapport 2007/27.

Hurlen Foss, A. (2006): «Fruktbarhet blant innvandrerkvinner», *Samfunnsspeilet* 4/2006, Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, K. (2010a): *Levekår og kjønnsforskjeller blant innvandrere fra ti ulike land*, Rapport 6/2010, Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, K. (2010b): *Familieinnvandring og ekteskapsmonster 1990-2008*, Rapport 10/2010, Statistisk sentralbyrå.

ILO (2008): *Global Employment Trends for Women*, Geneva: ILO Publication.

Johansson, Linus (2009): «Familjeband vanlig orsak till innvandring», *Välfärd* nr. 4 2009, Statistiska centralbyrån.

Kavli, H.C. og M. Nadim (2009): *Familiepraksis og likestilling i innvandrede familier*, Fafo-rapport 2009:39.

Lappegård, Trude (2000): *Mellom to kulturer – Fruktbarhetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge*, Rapport 25/2000, Statistisk sentralbyrå.

Lee, Everett S. (1966). 'Theory of Migration', *Demography*, Vol. 3, No. 1 (1966), s. 47-57, Population Association of America

Nadim, M. og M. Tveit (2009): *En fot innenfor? Integrering og samfunnsdeltakelse blant kvinner som har innvandet til Norge gjennom ekteskap med en norsk mann*, Fafo-rapport 2009:19.

OECD (2008): *Employment Outlook 2008*.

Ringdal, Kristen (2001): *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig metode og kvantitativ metode*, Fagbokforlaget, Bergen.

The Economist (2009): «Women in the workforce», December 30th, 2009.

Zlotnik, H. (1995): «The South-to-North migration of women», *International Migration Review*, 29(1):229-254: Center For Migration Studies of NewYork.

Aalandslid, V. og K.R. Tronstad (2010): *Familieinnvandring, kjønn og sysselsetting*, Rapport 23/2010, Statistisk sentralbyrå.